

ЗАКОН ЗА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ И НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Този закон урежда условията и реда за присъждане и отнемане на научните степени и научните звания за заемане на длъжности във висшите училища и научните организации, както и статута на органите, на които се възлагат тези функции в Република България.

Чл.2. /1/ По реда на този закон на лица, защитили дисертационен труд, се присъждат:

1. Образователната и научна степен "доктор" в съгласие със Закона за висшето образование /ЗВО/;

2. Научната степен "доктор на науките".

/2/ Степените по предходната алинея се дават по реда, описан в *Глава втора* от този закон, от специализирани научни съвети към Националната агенция за атестиране (НАА), важат за цялата страна и са пожизнени, освен в случаите когато са отнети по реда, описан в *Глава четвърта* от този закон.

Чл. 3. /1/ Научните звания на хабилитирани лица, които извършват научно-преподавателска и научно-изследователска дейност във висшите училища и научните организации, са съответно

1. „професор” и „професор-изследовател”;

2. „доцент” и „старши изследовател”.

/2/ Научните звания на нехабилитирани лица, които извършват научно-преподавателска или научно-изследователска дейност във висшите училища и научните организации, са съответно:

1. „главен асистент” и „изследовател първа степен”;

2. „старши асистент” и „изследовател втора степен”;

3. „асистент” и „изследовател”.

/3/ На научните звания, посочени в предходните алинеи на този член, съответстват едноименни длъжности.

/4/ Длъжностите по предходната алинея се заемат с конкурс от кандидати, които притежават или придобиват при успешен за тях конкурс съответното научно звание.

/5/ Хабилитираните и нехабилитираните лица могат да заемат във висшите училища редовни и хонорувани длъжности с решение на факултетния съвет.

1. Назначените за редовни служители имат безсрочен трудов договор с ръководителя на висшето училище .

2. Назначените за хонорувани служители имат срочен трудов договор с ръководителя на висшето училище.

/6/ Лица, които извършват само преподавателска дейност за неспециалисти по езиково обучение, спорт, изкуство и др., могат да бъдат назначавани с решение на факултетните научни съвети на висшите училища на длъжност "преподавател" по ред и при условия, определени от Правилника на съответното висше училище.

/7/ Висшите училища и научните организации могат да привличат лица с научни степени и научни звания от страната и/или от чужбина и да ги назначават със срочен трудов договор за една година като "гост професор" в съответствие със Закона за висшето образование за осъществяване на учебно-преподавателска и/или на научно-изследователска дейност с решение на факултетния или научния съвет без обявяване на конкурс.

/8/ Научните длъжности, описани в този член и давани по реда, описан в *Глава трета* от този закон, важат само за висшето училище или научната организация, за нуждите на която е обявен конкурсът за съответната длъжност.

/9/ При постъпване в друго висше училище или научна организация, където за заемане на определена длъжност се изисква съответстващо научно звание, лицето независимо от научното му звание, получено в друго звено, участва в обявения конкурс съобразно с предвидените в чл.чл. 15 и 22 от този закон изисквания.

/10/ На хабилитирани лица в научните организации, заемащи длъжност професор-изследовател или старши изследовател, може да бъде присъдено научното звание професор или доцент, при условие, че са били научни ръководители съответно на трима или двама успешно защитили дисертациите си докторанти при условията на разпоредбите на глава III от този закон и/или имат документирана преподавателска дейност в продължение на поне 2 години. Необходимите документи се представят от кандидата пред съответния научен, респективно Специализиран научен съвет в съответствие с чл. 14, ал.4, който присъжда званието по реда на чл.18, ал. 1 от този закон без обявяване на конкурс, назначаване на рецензенти и гласуване.

Чл.4. За особени заслуги към развитието на науката и висшето образование Академичният съвет на съответното висше училище, Управителният съвет на БАН и Управителният съвет на Селскостопанска академия могат да присъждат на български и чуждестранни учени почетното звание "Доктор хонорис кауза" на съответното висше училище или академия.

Чл.5. Решенията на органите по реда на чл. 2 и чл. 14, ал. 4 подлежат на утвърждаване от Атестационния съвет на НАА, която издава съответно дипломи и свидетелства на лицата, защитили успешно дисертация или спечелили конкурс.

Чл.6. Хабилитираните и нехабилитираните лица на основен трудов договор в държавни и частни висши училища и научни организации, които с разрешение на работодателя работят и на втора месторабота, ползват неплатен отпуск за дните или сумата от часовете, през които работят на второто място.

Чл.7. По смисъла на този закон научна организация е звено с предмет на дейност изследвания и развойна дейност, което има постоянен научен съвет и броят на хабилитираните лица в съвета на основна месторабота в звеното е не по-малък от 11.

Глава втора
УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ

Чл. 8. /1/ Подготовката на лица за получаване на образователната и научна степен “доктор” се извършва чрез докторантура във висши училища или научни организации, получили акредитация за подготовка на докторанти по съответната специалност съгласно Закона за висшето образование (ЗВО).

/2/ За докторантура се приемат само лица, притежаващи образователната степен “магистър”.

/3/ Докторантурата е редовна, задочна и свободна.

/4/ Зачисляването в редовна и задочна докторантура става чрез конкурс, обявен от висше училище или научна организация предварително в “Държавен вестник” по съответни научни специалности. Лицата, спечелили конкурс за редовна и задочна докторантура за получаване на образователната и научна степен "доктор", се зачисляват в докторантура, ако на конкурсния изпит по специалността пред комисия, назначена със заповед на Ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация, са показали успех, не по-нисък от “много добър 4.50.”

/5/ Зачисляването в свободна докторантура за подготовка на дисертация за получаване на образователната и научна степен “доктор” и на дисертация за получаването на научната степен “доктор на науките” става от факултетния научен или научния съвет въз основа на положително решение на първичното научно звено (катедрен съвет, колоквиум или научен семинар), разгледало на свое заседание доклад от кандидата, в който е представена съществена част от дисертационния труд. В заседанието трябва да участват поне 2/3 от хабилитираните лица на основен трудов договор в звеното, като при необходимост може със заповед на Ректора или ръководителя на научната организация в състава на семинара да се включат и други тесни специалисти от други звена.

/6/ Лицата, спечелили конкурс за редовна или задочна докторантура за образователната и научна степен "доктор", се обучават в съответствие със ЗВО и Наредбата за докторантурата и осъществяват научното изследване във висше училище или в научна организация, получила акредитация за подготовка на докторанти по съответната специалност.

/7/ Магистри, работещи като асистенти в акредитирани висши училища или като изследователи в научни организации, могат да бъдат зачислявани в задочна или свободна докторантура без допълнителна субсидия и без конкурс, по доклад на Ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация.

Чл. 9. /1/ Предложение за откриване на процедура за защита на дисертационен труд пред Специализиран научен съвет към НАА се прави от факултетния научен или научния съвет на висшето училище или на научната организация, в срок не по-късно от 15 дни от постъпване на документите.

/2/ Факултетният научен съвет на звената във висшите училища се състои от хабилитирани лица и лица, притежаващи степените "доктор" или "доктор на науките", а научният съвет на научните организации - само от хабилитирани лица и такива, притежаващи научната степен “доктор на науките”. Правилата за създаване на тези съвети, за тяхната работа и правомощия се определят от Правилниците на съответните звена.

/3/ Факултетният научен или научният съвет обсъжда доклад, представен от дисертанта, на свое открито заседание, което е редовно, ако присъстват най-малко 2/3 от членовете му, от които поне 6 души са хабилитирани или притежаващи научната степен "доктор на науките", когато се разглежда процедура за степента "доктор" и поне 9 души хабилитирани или притежаващи степента "доктор на науките" за процедура за степента "доктор на науките".

/4/ Факултетният научен или научният съвет взема решение за предложение за откриване на процедура за защита с явно гласуване и обикновено мнозинство от присъстващите. При положително решение председателят на съвета изпраща решението заедно с предложение за няколко евентуални рецензенти в съответния Специализиран научен съвет към НАА за откриване на процедура за защита на дисертационен труд.

/5/ При отрицателно решение на съвета по ал. 4 на този член председателят може да изпрати дисертационния труд в Специализирания научен съвет към НАА, ако докторантът е представил писмени положителни отзиви от:

- две хабилитирани лица или "доктори на науките" в същата научна област - за степента "доктор";

- трима професори, професор-изследователи или "доктори на науките" в същата научна област - за степента "доктор на науките".

Чл. 10. /1/ Образователната и научна степен "доктор" се присъжда на лица, които са положили изпитите, предвидени в индивидуалния им учебен план за докторантура и са защитили успешно дисертационен труд пред Специализиран научен съвет, съставен съгласно чл.чл. 36 и 38 от този закон, при условията на чл. 42. Изпитите се полагат пред комисия, състояща се от хабилитирани лица или „доктори на науките“. Тя се назначава от декана на факултета на висшето училище, съответно от ръководителя на звеното на научната организация, където се извършва подготовката на докторанта. За успешно положили изпита по специалността се приемат лица, показали успех, не по-нисък от "много добър 4.50". Дисертационният труд трябва да е написан въз основа на най-малко 2 публикации, една от които да е в специализирано чуждестранно или приравнено на такова българско издание или да е доклад в пълен текст в сборник от доклади пред международен форум с редактор или издателство.

/2/ Трудовете, върху които е изграден дисертационния труд, трябва да са или самостоятелно дело на кандидата, или да са част от колективни работи със съществено участие на кандидата.

Чл. 11. /1/ Научната степен "доктор на науките" се присъжда на лица, които притежават образователната и научна степен "доктор" и са защитили успешно дисертационен труд пред Специализиран научен съвет, съставен съгласно чл.чл.36 и 38 от този закон, при условията на чл. 42. По изключение, за значителен научен принос в дисертационния труд научната степен "доктор на науките" може да се присъжда на лица без степента "доктор". Дисертационният труд за придобиване на научната степен "доктор на науките" се подготвя самостоятелно. Основните резултати от него трябва да са публикувани в определен от НАА минимален брой научни публикации (статии, монографии, доклади в пълен текст в сборници с редактор и издателство, патенти и др. подобни) в специализирани научни издания, 1/3 от които да са в чуждестранни или международни специализирани в областта научни

издания. Това изискване не е задължително за дейците на културата, изкуството и спорта, за които може да се приложат и специфични изисквания, определени от НАА.

/2/ Трудовете, върху които е изграден дисертационният труд, трябва да са или самостоятелно дело на кандидата, или да са част от колективна работа с водещо участие на кандидата. Дисертационният труд трябва да представлява научно изследване или решение на научни, научно-приложни и/или технологични проблеми, което съответства на съвременните постижения и представлява принос в науката или технологията.

Чл.12. /1/ Процедурата за защита на дисертационен труд се открива с решение на Специализиран научен съвет към НАА, който има дадени му от Атестационния съвет правомощия за съответната научна специалност.

/2/ При откриване на процедурата Специализираният научен съвет избира рецензенти на дисертационния труд по реда на чл. 43 на този закон, като се имат предвид и предложенията на звеното, чийто съвет е предложил дисертационния труд за защита, както следва:

- за степента "доктор" - две хабилитирани лица, от които поне един е професор, професор-изследовател или „доктор на науките” в същата научна област;

- за степента "доктор на науките" – трима професори, професор-изследователи или "доктори на науките" в същата научна област.

/3/ Материалите по процедурата се предават на рецензентите в едноседмичен срок от назначаването им, а те са длъжни да представят рецензиите си не по-късно от 3 месеца след получаването на материалите.

/4/ Изискванията към рецензентите за съответните процедури се определят от НАА. В рецензиите задължително трябва да бъдат посочени и обосновани приносите на дисертационния труд и да има ясно заключение за присъждане или не на съответната степен.

/5/ За съзнателно дадени неверни сведения, преценки и твърдения в рецензиите рецензентите носят отговорност съгласно законите на Република България и търпят санкции съгласно Правилника на НАА.

/6/ Дисертационният труд се защитава на предварително публично оповестено в един всекидневник открито заседание на Специализирания научен съвет, създаден и работещ съгласно чл.чл. 35, 36 и 38, при условията на чл. 42 от този закон. Съобщението във вестника трябва да бъде публикувано поне 14 дни преди датата на обявеното заседание, на което ще се проведе защитата.

/7/ Дисертационни трудове, съдържащи поверителна за страната информация, се защитават на закрито заседание на Специализирания научен съвет към НАА при условия и по ред, определени от НАА.

Чл.13. /1/ Образователната и научна степен "доктор" и научната степен "доктор на науките" се присъждат или съответно не присъждат от Специализиран научен съвет към НАА, след успешна защита пред този съвет, проведена съгласно чл. 12, ал.ал. 6 и 7 и при условията на чл. 42 от този закон.

/2/ За присъдените съгласно предходната алинея степени "доктор" и "доктор на науките" НАА издава съответни дипломи с датата на заседанието на Специализирания научен съвет по предходната алинея.

*Глава трета***УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНИ ЗВАНИЯ**Раздел I. Звания на хабилитирани лица

Чл.14. /1/ Конкурсите за длъжности, за които се изискват хабилитирани звания, се обявяват от висшите училища и научните организации съответно с решение на факултетните научни съвети или на научните съвети в Държавен вестник и в един централен всекидневник със срок за подаване на документите 2 месеца.

/2/ Конкурсите за хабилитирани звания във висшите военни училища и в звена от системата на МО и МВР се обявяват със заповед на съответния министър.

/3/ Факултетните научни съвети на висшите училища и научните съвети на научните организации се съставят съгласно Правилника за дейността на съответната институция.

/4/ Решението за обявяване на конкурса и документите, получени в срока съгласно алинея 1, се изпращат от ръководителя на факултета на висшето училище или от този на научната организация в едноседмичен срок след изтичане на срока до Председателя на факултетния или научния съвет. Когато съответният съвет не е оправомощен от НАА съгласно чл. 41, ал. 3 от този закон да присъжда хабилитирани звания, ръководителят на звеното в същия срок се обръща към НАА, която насочва процедурата към подходящ СНС, имащ права, дадени му от НАА, да хабилитира по съответната научна специалност.

/5/ Званията на хабилитирани лица се присъждат от съвета по предходната алинея.

Чл. 15 /1/ Кандидатите за участие в конкурс за научни звания за хабилитирани лица трябва да имат:

1. образователната и научна степен "доктор" за званието доцент или старши изследовател. Това изискване не е задължително за кандидатите от областта на изкуството, културата и спорта;

2. научната степен "доктор на науките" за званието професор или професор-изследовател. Като изключение за преподаватели и учени, занимаващи се с приложни изследвания, вместо тази степен като изискване за получаване на званието професор или професор-изследовател може да се приеме хабилитационен труд, който по своите научни и/или научно-приложни достойнства съответства на изискванията за дисертация за получаване на научната степен "доктор на науките".

3. определен от НАА минимум педагогическа дейност (основни и избираеми лекционни курсове, учебни помагала и др.) на кандидатите за званията доцент и професор, като задължително се изисква представянето на лекционен материал (отпечатан, подготвен за печат или авторски записки). Необходимо е да се отчита и качеството на педагогическата дейност на кандидатите – мнение от факултетния съвет, резултати от анкети, рецензии и мнения за издадените от кандидата учебни помагала и т.н.;

4. определен от НАА минимум от научни публикации в специализирани научни издания от съответната научна област и да изпълняват други специфични изисквания в зависимост от естеството на работа на кандидата – научно-приложни разработки с доказан икономически или общественополезен ефект, патенти и/или

авторски свидетелства (те се приемат и като научни публикации, ако не дублират други публикувани работи), лицензионни договори, ноу-хау, приети проекти по линия на национални и международни програми, договори с фирми, клинична дейност, театрална/филмова/концертна дейност и т.н. Броят на научните публикации и специфичните изисквания трябва да бъде диференциран за двете хабилитирани звания в посока на повишаване към кандидатите за професор и професор-изследовател;

5. определен от НАА минимум от регистрирани в съответната литература признания (цитати, отзиви, рецензии и мнения за негови постижения и др.) за неговата научна и/или творческа дейност.

/2/ Във висшите училища по изкуства, спорт и медицина длъжност доцент и професор може да заеме творец или спортен деятел с доказани артистично-творчески или спортни постижения или с присъствие в културния или спортния живот на страната и международно признание и съответно медик с постижения, признати у нас и в чужбина, в областта на медицинската наука и клиничната практика. Към тези кандидати за участие в конкурс за хабилитиране не се поставят задължително специфичните за кандидатите от природните, техническите науки, хуманитарните и обществените науки изисквания на ал.1, т. 4 на този член. Изискванията за участие в конкурс на такива кандидати се определят от НАА.

/3/ Кандидатите за професор и професор-изследовател трябва да имат ясно очертана собствена тематика или такава, в която са водещи автори и това да личи от характера на изпълнение на изискванията по ал.1, т. 4 на този член.

/4/ При използване на колективни работи при хабилитация задължително се представят декларации от съавторите, удостоверяващи възможността за използването им при съответната хабилитация.

/5/ Когато хабилитацията се извършва на основата на хабилитационен труд, той се разглежда по реда, определен от чл. 9, ал.ал. 1-4 на този закон. При положително решение на съответния съвет, придружено от категорично заключение относно качествата на хабилитационния труд и съответствието му с изискването на ал. 1, т. 2 от този член, документите на кандидата се изпращат в НАА, която ги насочва към подходящ Специализиран научен съвет за инициране на процедурата за хабилитация.

Чл.16. /1/ Процедурата за хабилитацията започва със заседание на съответния съвет, насрочено в рамките на 15 дни след получаване на документите на кандидатите в съвета съгласно чл.14, ал.4.

/2/ На заседанието на съвета се избират по реда на чл. 43 от този закон рецензенти по конкурса, както следва:

- за званието "доцент" или "старши изследовател" - две хабилитирани лица, от които поне един е професор, професор-изследовател или „доктор на науките“;

- за званието "професор" или "професор-изследовател" - три хабилитирани лица, от които поне двама са професори, професор-изследователи или „доктори на науките“.

/3/ Материалите по конкурса се предават на рецензентите в едноседмичен срок след заседанието на съвета, а те са длъжни да предадат рецензиите си не по-късно от 3 месеца след получаване на материалите.

/4/ Участниците в конкурс за хабилитиране имат право да се запознаят с рецензиите и да представят писмени възражения по тях, като възраженията се четат на заседанието на съвета за избора в отсъствие на кандидатите.

/5/ Изискванията към рецензентите за съответните процедури се определят от НАА. В рецензиите задължително трябва да бъдат посочени и обосновани приносите на кандидатите и да има ясно заключение за присъждане или не на научното звание, а ако кандидатите за това звание са повече от един - да съдържат категоричното мнение на рецензента на кой от кандидатите да се присъди званието. При рецензиране на хабилитационен труд рецензентите трябва да изразят ясно отношението си дали трудът по своите научни качества съответства на дисертация за получаване на научната степен "доктор на науките" съгласно изискването на чл.9, ал. 2 от този закон.

/6/ За съзнателно дадени неверни сведения, преценки и твърдения в рецензиите рецензентите носят отговорност съгласно законите на Република България и търпят санкции съгласно Правилника на НАА.

Чл.17. /1/ Заседанието на съвета за избор се насрочва в 15 дневен срок след предаване на последната рецензия.

/2/ Материалите по конкурса се предоставят за запознаване на всички желаещи в рамките на срока по предходната алинея.

/3/ Заседанието на съвета за избор се провежда по реда, определен в чл. 42 от този закон. Тези заседания са закрити и на тях присъстват само членовете на съвета и рецензентите.

/4/ Ако в конкурса участват членове на съвета, те не взимат участие в заседанието и техният брой се отчита при редуцирането на списъчния състав на съвета в процедурата по чл. 42 от този закон.

/5/ Когато в конкурса за длъжността участват само кандидати, притежаващи необходимото за тази длъжност или по-високо научно звание по същата специалност, съветът прави избора по документи.

/6/ Когато в конкурса за длъжност участва само един кандидат, който притежава необходимото или по-високо научно звание по същата научна специалност, изборът му става без назначаване на рецензенти.

/7/ Когато в конкурса никой от кандидатите не е получил необходимия брой гласове съгласно изискванията на чл. 42 от този закон, конкурсът се обявява отново.

Чл.18. /1/ Решението на съвета по предходния член, придружено от доклад на Председателя на съвета, се изпраща до ръководителя на научното звено, обявило конкурса, за назначаване на лицето или до Атестационния съвет в съответствие с чл. 14, ал. 4 за издаване на свидетелство в 15 дневен срок.

/2/ Кандидатът или член на факултетния научен, на научния или на Специализирания научен съвет по чл.14, ал. 4 могат да внасят възражение в едноседмичен срок от датата на решението по реда на чл. 44, ал.ал. 3 и 4.

/3/ Възражението по предходната алинея се разглежда в двуседмичен срок на заседание на съответната комисия. Решението ѝ в този случай е окончателно и не подлежи на обжалване.

/4/ Датата на заседанието на съвета по алинея 1 или на комисията по алинея 3 на този член се приема като начало на възникването на трудовите правоотноше-

ния между висшето училище или научната организация и лицето, спечелило конкурса за длъжността. От тази дата след писмено уведомяване в едномесечен срок ръководителят на висшето училище или на научната организация сключва трудовия договор с лицето.

/5/ Ако в едномесечния срок съгласно преходната алинея кандидатът, спечелил конкурса, не заеме съответната длъжност, висшето училище или научната организация могат да обявят отново конкурса, приемайки го за незавършил с избор, освен в случаите когато кандидатът е възпрепятстван поради болест, военна служба или служебно пребиваване в чужбина да заеме длъжността в законния срок, за което трябва да представи официален документ.

/6/ За присъдено научно звание на хабилитирани лица съветът, провел избора издава свидетелство, което важи само за съответното звено, провело конкурса. Копие от свидетелството се изпраща за сведение и включване в информационната система на Атестационния съвет на Националната агенция за атестиране.

Чл.19. При прекратяване на трудовия договор за заемане на съответната длъжност във висшето училище или научна организация хабилитираните лица запазват научното си звание, получено по преходния член.

Чл.20. Хабилитираните лица подлежат на атестиране не по-рядко от един път на пет години. В Правилник, изработен от НАА, се определят критериите за атестирането, поощренията при положителна атестация и санкциите при отрицателна атестация. Санкциите при отрицателна атестация могат да включват понижаване в научно звание или прекратяване на трудовия договор по решение на факултетните и научните съвети или на Специализираните научни съвети на НАА, по чл. 14, ал. 4.

Раздел 2. Звания на нехабилитирани лица

Чл.21. /1/ Конкурси за длъжности, за които се изискват нехабилитирани научни звания, обявяват висшите училища и научните организации по решение на факултетните научни и научните съвети.

/2/ Конкурсите за нехабилитирани длъжности се обявяват в един централен всекидневник със срок за подаване на документите 2 месеца.

/3/ Конкурсите за нехабилитирани длъжности в системата на висшите военни училища и в системата на МО и МВР се обявяват със заповед на съответния министър.

/4/ Званията на нехабилитирани лица се присъждат от съвета, обявил конкурса съгласно ал.1 от този член.

Чл.22. Кандидатите за участие в конкурс за научната длъжност “асистент” или “главен асистент” и “изследовател първа степен” или “изследовател втора степен” трябва:

1. Да имат образователната степен “магистър”. Предимство в конкурса имат кандидатите, притежаващи и образователната и научна степен “доктор”;
2. Да не са по-възрастни от 35 г., когато не притежават научна степен и от 40 г., когато притежават такава.

Чл. 23./1/ Процедурата по конкурса започва със съставяне на комисия от ръководителя на звеното, обявило конкурса, която преценява кои кандидати

отговарят на условията и решава допускането им до конкурса. Комисията се състои от 3 хабилитирани учени или „доктори на науките” на основна работа в звеното. Всички кандидати се уведомяват писмено за решението на комисията.

/2/ Изпитът по конкурса е писмен и устен и се провежда от комисията по предходната алинея в петнадесетдневен срок след изтичане на срока за подаване на документите по конспект, одобрен от факултетния научен или съответно научния съвет на звеното. Конспектът се предоставя на всеки кандидат при подаване на документите.

/3/ Решението на комисията за оценките на кандидатите им се съобщава веднага след изпита. За резултатите от изпита се съставя протокол, подписан от всички членове на комисията. Въз основа на протокола председателят на комисията изготвя доклад до председателя на факултетния научен или научния съвет.

/4/ Когато в конкурса за длъжността участват само кандидат или кандидати, притежаващи научна степен, по решение на комисията тези кандидати могат да не полагат изпита по ал. 2. Това се отразява в доклада по предходната алинея.

/5/ Факултетният научен или научният съвет провежда избора в 15 дневен срок от датата на изпита при условията на чл. 42 от този закон въз основа на доклада на председателя на комисията по конкурса. В случай на ситуация по предходната алинея съветът прави избора по документи.

/6/ Кандидатите, неудовлетворени от решението на съвета, могат да представят възражения до председателя на съвета в едноседмичен срок. Също в едноседмичен срок председателят трябва да отговори на съответните кандидати.

/7/ Ако възраженията по предходната алинея са основателни според председателя на съвета, той в 15 дневен срок трябва да свика съвета за повторно решаване на случая. Решението на съвета след това разглеждане е окончателно.

/8/ Датата на заседанието на съвета по ал. 5 или по ал. 7 се приема като начало на възникването на трудовите правоотношения между висшето училище или научната организация и лицето, спечелило конкурса за длъжността. От тази дата в едномесечен срок ръководителят на висшето училище или на научната организация след писмено уведомяване на кандидата сключва трудовия договор с лицето.

/9/ Ако в едномесечния срок съгласно предходната алинея кандидатът, спечелил конкурса, не заеме съответната длъжност, висшето училище или научната организация могат да обявят отново конкурса, приемайки го за незавършил с избор, освен в случаите когато той е възпрепятстван поради болест, служебно пребиваване в чужбина или друг служебен ангажимент да заеме длъжността в законния срок, за което трябва да представи официален документ.

/10/ Когато в конкурса никой от кандидатите не е получил необходимия брой гласове, конкурсът се обявява отново.

Чл.24. При прекратяване на трудовия договор за заемане на съответната длъжност във висшето училище или научна организация нехабилитираните лица губят научното си звание, придобито по реда на предходния член.

Чл.25. Нехабилитираните лица подлежат на периодично атестиране не по-рядко от един път на три години. В Правилник, изработен от НАА, се определят критериите за атестирането, поощренията при положителна атестация и санкциите при отрицателна атестация. Санкциите при отрицателна атестация могат да включ-

ват понижение в научно звание или прекратяване на трудовия договор по решение на факултетните научни и научните съвети.

Глава четвърта

ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ И НА НАУЧНИ ЗВАНИЯ

Чл.26. /1/ Научните степени и научните звания се отнемат, когато:

1. Бъде установено, че трудовете или част от тях, на чиято основа е присъдена научната степен или научното звание, не са създадени от кандидата и са плагиатство;

2. Лицето е осъдено по Наказателния кодекс за извършено тежко престъпление, присъдата е влязла в сила и има изрично съдебно решение.

/2/ Не се присъжда научна степен или научно звание, когато има доказателства по смисъла на предходната алинея.

/3/ Научно звание може да се отнеме или притежателят му да получи по-ниско звание в случаи на отрицателна атестация по смисъла на чл.чл. 20 или 25.

Чл. 27. /1/ Предложение за отнемане на научна степен или научно звание се прави от ръководителя на висшето училище или на научната организация, в която работи лицето, пред съвета, който е присъдил степента или званието.

/2/ Съветът назначава рецензент – професор, професор-изследовател или „доктор на науките”, който в рецензията си обосновава трябва да даде доказателства по смисъла на чл. 26.

/3/ Научните степени и научните звания се отнемат с тайно гласуване по реда на чл. 42 от този закон от съответния съвет, който ги е присъдил.

Чл.28. Засегнатите хабилитирани лица могат в едномесечен срок от получаването на съобщението за отнемането на научната степен или научното звание или за понижаване в длъжност да обжалват решението пред Атестационния съвет на НАА, а нехабилитираните - пред ръководителя на висшето училище или на научната организация. Атестационният съвет разглежда жалбата на свое заседание и предлага на съответния съвет своето становище.

Глава пета

ОРГАНИ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ И НАУЧНИ ЗВАНИЯ

Чл.29. /1/ Специализиран държавен орган за осъществяване на националната политика при оценяване на научно-изследователската и научно-преподавателската дейност на учени от висшите училища и научните организации е Националната агенция за атестиране (НАА). Това е деполитизиран, независим, държавно-обществен орган към Президентството на Република България.

/2/ НАА е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище в гр. София.

/3/ НАА осъществява дейността си в съответствие с този закон и с Правилник, приет от нея.

/4/ Органи на НАА са Атестационният съвет (АС), Апелативната комисия (АК), Специализираните научни съвети (СНС) и Контролните научни комисии към СНС (КНК).

Чл.30. Националната агенция за атестиране има следните функции:

1. Организира избора и отзоваването на членовете на Специализираните научни съвети, съставени по определен от Атестационния съвет брой научни области и специалности по реда на чл. 38, ал.ал 1 и 2 от този закон.

2. Организира избора и отзоваването на членовете на Контролните научни комисии при Специализираните научни съвети по реда на чл.38, ал.ал. 1 и 2 от този закон.

3. Организира избора и отзоваването на членовете на Апелативната комисия на НАА по реда на чл.40, ал. 3 от този закон.

4. Издава дипломи за образователната и научна степен "доктор" и за научната степен "доктор на науките" по предложение на Специализираните научни съвети, съгласно чл.13, ал. 2, както и свидетелства за научните звания на хабилитираните лица по предложение на факултетните научни съвети на висшите училища и научните съвети на научните организации съгласно чл.14, ал. 4.

5. Създава и поддържа информационна система с данни за присъдените научни степени и за научните звания на хабилитираните лица.

6. Организира административното обслужване на Специализираните научни съвети и Контролните им научни комисии и на Апелативната комисия.

Чл.31. /1/ Органи за управление на НАА са Атестационният съвет и неговият председател.

/2/ За изпълнение на функциите си по присъждане на научните степени и научните звания НАА създава Специализирани научни съвети по научни области, Контролни научни комисии към тях и Апелативна комисия.

Чл.32. /1/ Атестационният съвет се състои от 16 професори, професор-изследователи или „доктори на науките” от основни научни области, включително председателя, заместник-председателя и главния секретар. Мандатът на АС и неговите органи е 5 години.

/2/ Членовете на Атестационния съвет се избират по следната процедура:

1. Действащият до момента Атестационен съвет изисква от всички професори, професор-изследователи и „доктори на науките” по отделните научни области да номинират до двама представители на техните научни области. Всички номинирани представят списък с научните си публикации.

2. Действащият до момента Атестационен съвет избира 16 лица от номинираните, предложени с най-много гласове, като строго съблюдава изискването в Атестационния съвет да има по двама представители на всички научни области, определени от НАА.

/3/ Резултатите от избора се изпращат в Президентството в едноседмичен срок и Президентът на Република България в 15 дневен срок назначава членовете на Атестационния съвет, избрани по т. 2 на предходната алинея, без изменение на предложения от действащия до момента АС списък на членовете на новия АС. Така назначеният АС с тайно гласуване избира ръководство на АС - председател, заместник-председател и главен секретар. Президентът назначава избраното ръководство в 7 дневен срок

/4/ Едно лице не може да бъде последователно в състава на Атестационния съвет повече от два мандата.

Чл.33. Атестационният съвет:

1. Изработва и приема Правилник за дейността на НАА.
2. Съставя списъка (класификатора) на научните области и научните специалности, по които се присъждат научни степени и научни звания, както и броя на Специализираните научни съвети и правомощията им по области на науката и научни специалности и ги публикува в "Държавен вестник".
3. Следи за спазване на изискванията, условията и критериите за получаване на научни степени и научни звания, определени в чл. чл.10, 11 и 22.
4. Организира избора на членовете на Специализираните научни съвети, на Контролните научни комисии и на Апелативната комисия и следи за спазване на изискванията при съставянето им.
5. По искане на Специализираните научни съвети дава разрешения за еднократно разширяване на състава им за дадена процедура, когато в разширените им състави няма достатъчно специалисти, за да се удовлетвори изискванията на чл. 36, ал.ал. 2 и 3 от този закон.
6. Определя правомощията на Специализираните научни съвети към НАА и на факултетните научни съвети на висшите училища и на научните съвети на научните организации за присъждане съответно на научни степени и научни звания и следи за спазване на изискванията при избора на членовете им.
7. След изтичане на мандата му подготвя избора на следващия Атестационен съвет съгласно процедурата, описана в предходния член, ал. 2, т.т. 1 и 2.

Чл.34. Председателят на Атестационния съвет е и председател на НАА. Той:

1. Представява НАА и ръководи дейността ѝ.
2. Назначава членовете на Специализираните научни съвети, на Контролните научни комисии към тях и на Апелативната комисия към АС и по тяхно предложение - ръководствата им (председател, заместник председател и научен секретар).

Чл.35. /1/ Специализираните научни съвети към НАА се създават от АС с мандат 5 години по определени от него научни области и научни специалности, съгласно чл. 33, т. 4.

/2/ Специализираните научни съвети:

1. Присъждат образователната и научна степен "доктор", научната степен "доктор на науките" и научните звания на хабилитирани лица, кандидатстващи за длъжност в звена, чиито научен съвет не е оправомощен от НАА да дава такива звания, съгласно чл. 14, ал 4;

2. Отнемат присъдени от тях научни степени и научни звания съгласно чл. 26 от този закон;

3. Легализират и приравняват придобити в чужбина научни степени в съответствие с критериите на НАА и международните договорености.

/3/ Контролните научни комисии при Специализираните научни съвети се създават с мандата на съветите по научните области и научните специалности на съответния специализиран научен съвет.

/4/ Контролните научни комисии към Специализираните научни съвети решават въпросите, свързани с оспорване на научните приноси при присъждане на научни степени и научни звания. Те не се произнасят по възражения, свързани с нарушения на процедурите при присъждането на научни степени или научни звания, които се отнасят към Апелативната комисия съгласно чл. 44, ал. 2 от този закон.

Чл.36. /1/ Специализираните научни съвети се състоят от 15 постоянни членове и до 20 члена разширен състав. Техните членове са хабилитирани лица или „доктори на науките”.

/2/ Не по-малко от половината от постоянните членове на Специализирания научен съвет трябва да са професори, професор-изследователи или „доктори на науките”.

/3/ В Специализираните научни съвети трябва да има балансирано представителство на научните специалности от съответната научна област.

/4/ Едно лице може да бъде член само на два Специализирани научни съвета, като на единия е в разширения състав.

Чл. 37. /1/ Контролните научни комисии към СНС се състоят от трима професори, професор-изследователи или „доктори на науките”.

/2/ Едно лице не може да бъде едновременно член на Специализирания научен съвет и на контролната комисия към него.

Чл.38. /1/ Членовете на Специализираните научни съвети и на контролните научни комисии се избират по следната процедура:

1. Атестационният съвет изисква от хабилитираните лица и „докторите на науките” по основните научни области списък с номинации по отделно за членове на Специализираните научни съвети и на контролните научни комисии по научните области и специалности, определени от Атестационния съвет. Всички номинирани представят списък с научните си публикации.

2. Лицата, получили най-много гласове, съставят основния състав на Специализирания научен съвет при съблюдаване на изискванията на чл. 36, ал.ал. 1-4 и съответно - на контролната научна комисия при съблюдаване на изискванията на чл. 37, ал.ал. 1 и 2.

3. Ако едно лице фигурира едновременно в състава и на Специализирания научен съвет и на контролната научна комисия, то трябва да заяви в коя структура желае да работи. След това се коригират съответно списъците на лицата, получили най-много одобрения за двете структури.

4. При равен брой номинации за две или повече лица в края на списъка на избраните за член на съответната структура остава лицето с по-висока научна степен и/или научно звание, а при равни показатели - лицето с повече научни публикации в съответната научна област.

5. Следващите в класирането за СНС по т. 4 стават членове на разширения състав на Специализирания научен съвет, като се съблюдава процедурата по т. 6, до попълване на разширения състав на СНС до 20 члена.

6. Ако за членове на Специализирания научен съвет са номинирани 15 лица, Атестационният съвет решава как да попълни състава от списъка на номинираните лица.

7. Ако за членове на Специализиран научен съвет са номинирани под 15 лица, Атестационният съвет взема решение за попълване на основния и разширения му състав по процедурата на т. 8.

8. Ако за членове на основния състав на Специализиран научен съвет са номинирани по-малко професори, професор-изследователи или „доктори на науките”, съгласно изискването на чл. 36, ал. 2, необходимият брой се допълва със следващите по брой номинации професори, професор-изследователи или „доктори на науки”.

те”, като изместените при това доценти и старши изследователи участват в класирането съответно на по-задни места.

9. Ако за членове на контролна научна комисия са номинирани по-малко от 3 лица, Атестационният съвет решава с кои лица от списъка на номинираните да попълни състава на комисията. В този случай не са задължителни изискванията на чл. 37, ал. 1.

/2/ Отзоваването на членове на Специализирани научни съвети или на контролни научни комисии може да става при:

1. Собствено желание, изявено в лично подписана молба;
2. Невъзможност да изпълняват задълженията си в съответната структура за срок повече от 6 месеца поради болест, командировка в чужбина и др. и
3. Доказано плагиатство или възникване на ситуации от естеството, посочено в чл. 16, ал. 6 или в чл. 26, ал. 1 и 2.

/3/ Попълването на състава на съответните структури в случаи на предходната алинея става от Атестационния съвет със следващите в класирането на номинираните лица, а при изчерпване и на тази процедура - съгласно процедурата на ал. 1, т.т. 1-6 на този член.

/4/ Членовете на Специализираните научни съвети към НАА избират от своя състав с тайно гласуване председател, заместник-председател и секретар, които се утвърждават от АС.

/5/ Членовете на контролните научни комисии избират от своя състав с тайно гласуване председател, който се утвърждава от АС.

/6/ Съставите на всички Специализирани научни съвети и на контролните научни комисии се огласяват в бюлетин, издаван от НАА.

Чл.39. /1/ С решение на постоянния състав на Специализирания научен съвет след обсъждане и гласуване се определят членовете на разширения състав, които ще вземат участие в заседанието на съвета по открита процедура в зависимост от научната специалност.

/2/ Определените по предходната алинея членове заедно с постоянния състав на Специализирания научен съвет формират списъчния състав за процедурата, с който се изчислява кворумът и резултатът от гласуването в съответствие с чл. 42 от този закон.

/3/ Броят на членовете на съвета от научната област, по която е процедурата, не може да бъде по-малък от 11, а броят на членовете от научната специалност за процедурата не може да бъде по-малък от 7.

Чл.40. /1/ Апелативната комисия на НАА се състои от 9 хабилитирани лица, от които 4 с юридическо образование с достатъчни познания по законовите актове, регулиращи висшето образование, науката, научните степени и научните звания. Тя се избира от АС и се назначава от Председателя на АС.

/2/ Апелативната комисия на НАА:

1. Тълкува и контролира процедурите за присъждане на научни степени и научни звания;
2. Разглежда възраженията по процедурите за присъдена, не присъдена или отнета научна степен или научно звание.
3. Не може да се произнася по възражения, свързани с научното естество и научните приноси на кандидата за научна степен или научно звание.

/3/ Едно лице не може да бъде едновременно член на основния състав на Специализиран научен съвет и на Апелативната комисия, както и едновременно - на контролна научна комисия и на Апелативната комисия. Едно лице не може да бъде последователно в състава на Апелативната комисия на НАА повече от два мандата.

/4/ С тайно гласуване членовете на Апелативната комисия избират от състава си председател, заместник-председател и секретар, които се утвърждават от АС.

Чл.41. /1/ Факултетните научни и научните съвети съответно във висшите училища и научните организации с права да присъждат научни звания се избират от Общите събрания на тези звена при условия и ред, определени с правилниците им.

/2/ Факултетните научни и научните съвети съответно във висшите училища и научните организации с права по този закон присъждат научните звания.

/3/ Факултетните научни и научните съвети съответно във висшите училища и научните организации по смисъла на този закон получават от НАА право да присъждат научни звания за хабилитирани лица за нуждите на съответната институция, при следните условия:

1. Повече от половината от членовете на съвета трябва да са от научната област на обявения конкурс, но не по-малко от 10 хабилитирани лица или „доктори на науките”. При избор на професор или професор-изследовател повече от половината от хабилитираните в съответната научна област членове на съвета трябва да са професори, професор-изследователи или „доктори на науките” и най-малко 5 хабилитирани лица да са от специалността на обявения конкурс.

2. Повече от половината от членовете на съвета трябва да са на основна месторабота във висшето училище или в научната организация, в които е обявен конкурсът.

3. При невъзможност на съвета да изпълни условията на т. 1, процедурата по молба на ръководителя на звеното се прехвърля с решение на Атестационния съвет на НАА в съответен Специализиран научен съвет според разпоредбите на чл. 14, ал. 4.

/4/ При вземане на решения по предходната алинея, т.т.1 и 2 в гласуването участват само хабилитираните лица и „докторите на науките” от факултетния съвет, които формират състава на факултетния научен съвет.

Чл.42. /1/ Заседанията на факултетния научен или научния съвет с правомощия от НАА и на Специализирания научен съвет към НАА са редовни, ако присъстват най-малко 2/3 от членовете на редуцирания им състав.

/2/ Редуцираният състав се определя като от списъчния състав за дадената процедура се извадят членовете, които са възпрепятствани да участват в заседанието поради болест, командировка, военна служба, както и тези, които участват в конкурса или защитават дисертация на съответното заседание на съвета.

/3/ Не се допуска редуциране на списъчния състав за дадена процедура по предходната алинея с повече от 1/6 от членовете му.

/4/ Съветът взема решения за присъждане или отнемане на научно звание с обикновено мнозинство (повече от половината плюс един) от редуцирания състав чрез тайно гласуване. Решението се обявява на самото заседание.

Чл.43. /1/ Факултетният научен съвет във висше училище или научният съвет в научна организация, имащ правомощия от НАА или Специализираният научен съвет на НАА избират рецензентите с явно гласуване и обикновено мнозинство от определения за процедурата списъчен състав.

/2/ С рецензиите по конкурса могат да се запознаят всички желаещи, включително кандидатите, преди и след процедурата.

Чл.44. /1/ След проведено гласуване за присъждане на научно звание за хабилитирани лица факултетният научен съвет във висше училище, научният съвет в научна организация или СНС съгласно чл. 14, ал. 4 в едноседмичен срок изпраща протокола на Ръководителя на висшето училище или научната организация с ясно формулирано решение. Ако решението е положително, висшето училище или научната организация го изпраща до НАА, която издава свидетелство на лицето за присъденото научно звание.

/2/ Възражения по решението на факултетния или научния съвет или на Специализирания научен съвет могат да се правят от кандидата или от членове на съвета в 7-дневен срок от вземане на решението от съвета

1. до контролната научна комисия към съответния Специализиран научен съвет към НАА, когато възражението е от научно естество или

2. до Апелативната комисия на НАА по процедурни въпроси.

/3/ При постъпило възражение съгласно предходната алинея, т. 1 КНК избира с явно гласуване при обикновено мнозинство допълнителен рецензент, който трябва да е професор, професор-изследовател или „доктор на науките”. Допълнителната рецензия се изготвя в съответствие с изискванията на чл.16, ал. 5 и 6 от този закон. Върху основата на тази рецензия в срок до 3 месеца от постъпването на възражението контролната научна комисия изпраща становище в Специализирания научен съвет към НАА за потвърждаване на решението му или за ново решение. Второто решение на съответния съвет е окончателно.

/4/ При постъпило възражение съгласно алинея 2, т. 2 Апелативната комисия на НАА взема решение по него в срок до 15 дни от постъпването му. Тя изпраща решението си до съответния съвет за потвърждаване на неговото решение или за преразглеждане. Второто решение на съответния съвет е окончателно за системата на НАА. Нерешени спорове по процедурата могат да се обжалват по съдебен ред.

Чл.45. /1/ Финансовите разходи по присъждането на научни степени се поемат от висшите училища или научните организации, където са се подготвяли кандидатите, а по присъждане на научни звания - от висшите училища или научните организации, които са обявили конкурса за съответната длъжност.

/2/ Финансовите разходи при отнемане на научни степени и научни звания се поемат от бюджета на НАА.

/3/ Размерите на финансовите разходи по присъждане на научни степени и научни звания – заседателни хонорари на членовете на съвета, контролната научна комисия, Апелативната комисия, ако последните две са сезирани по процедурата, заплащане на рецензентите, обяви във вестници и т.н. се определят от НАА съгласувано с Министерство на финансите и не могат да бъдат превишавани.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&1. Когато хабилитираните лица са преминали на длъжност в държавния апарат или са изпратени на работа в чужбина по установен от държавата ред, те запазват научните си длъжности, но за не повече от пет години. След този срок те могат да заемат съответната научна длъжност в същото висше училище или научна организация само чрез избор без обявяване на конкурс. Тези права могат да се ползват до една година след освобождаването на лицето от длъжността в държавния апарат или след завръщането му от чужбина.

&2. Притежателите на научни степени и научни звания, които са освободени от длъжност поради закриване на висше училище или научна организация или на техни основни структурни звена, както и тези, прекратили трудовия си договор по взаимно съгласие, могат да бъдат предназначени в срок до три години на научна длъжност, съответстваща на научното им звание, само с избор на факултетния научен или научния съвет на приемащата организация, без обявяване на конкурс.

&3. По реда на предходния параграф изборът се извършва върху основата на положителен доклад от ръководителя на звеното без назначаване на рецензенти. Към документите задължително се прибавя препис от заповедта за освобождаване на кандидата от заеманата досега длъжност, в която трябва да е посочено ясно основанието за освобождаване.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&4. Този закон отменя:

1. Закона за научните степени и научните звания (обн. в ДВ, бр. 36 от 9 май 1972 г., изм. и доп. ДВ, бр. 43 от 1975 г.; бр. 12 от 1977 г.; бр. 61 от 1981 г.; бр. 94 от 1986 г.; бр. 10 от 1990 г.; бр. 59 от 1992 г.).

2. Правилника за прилагане на Закона за научните степени и научните звания (обн. в ДВ, бр. 63 от 1972 г., изм. и доп. бр. 13 от 1984 г.; бр. 65 от 1985 г.).

&5. Притежателите на диплом за научна степен "кандидат на науките" се ползват с правата на притежателите на диплом за образователната и научна степен "доктор", а притежателите на диплом за степента "доктор на науките" имат правата на "доктор на науките" по смисъла на този закон.

&6. Притежателите на научното звание старши „научен сътрудник II степен” се ползват с правата на „старши изследовател”, а тези на званието „старши научен сътрудник I степен” – с правата на „професор-изследовател”. Притежателите на научните звания „научен сътрудник III степен”, „научен сътрудник II степен” и „научен сътрудник I степен” – с правата съответно на „изследовател III, II и I степен”.

&7. Висшата атестационна комисия със своите подкомисии по науки и специализирани научни съвети преустановяват дейността си 3 месеца след влизането на този закон в сила.

&8. В срок до 2 месеца след влизането на този закон в сила действащата по отменения закон Висша атестационна комисия организира избора на Атестационния съвет на НАА и Президентът на Р.България назначава членовете на Атестационния съвет съгласно на чл. 32, ал. 3 от този закон в срок от 1 седмица. В срок от 1

седмица АС предлага на Президента председател, заместник-председател и главен секретар, избрани по реда на чл.32, ал. 3 и той ги назначава в едноседмичен срок.

&9. В срок до 4 месеца след назначаването си Атестационният съвет организира избора на Специализираните научни съвети към НАА, на техните контролни научни комисии и на Апелативната комисия на НАА.

&10. Обявените до влизането на този закон в сила защити и конкурси за присъждане на научни степени и научни звания могат да завършат по наредбите на отменения закон, по който са започнали, но не по-късно от 6 месеца след влизането на този закон в сила. Документите по открити процедури, за които не е взето решение в посочения срок, се изпращат в Атестационния съвет на НАА, който в едномесечен срок определя съвета, който ще завърши процедурата.

&11. В срок до четири месеца след влизането на този закон в сила НАА, висшите училища и научните организации включват в правилниците си съответните разпоредби, изисквани от тях по този закон.

Изпълнението на този закон се възлага на Националната агенция за атестиране.